

v notranjo in zunanjo politiko večine evropskih držav. Po mirovni pogodbi določeni mir ni pravi mir, ampak samo mir orožja ali »oboroženi mir« in cela Evropa je že vsled tega brez miru, ker so od strahovitega klanja preostale in na novo nastale države razdeljene na zmagovalce in na premagance ter se vsled vpliva militaristov na vodilnih državnih mestih nočejo spomniti, da so v kulturnem, gospodarskem in še v drugih ozirih premagane in oškodovane vse brez razlike, ena bolj kot druga in da se bi morala najti skupna in složna pot za Evropo posebej in za človeštvo sploh v pravcu in cilju obnove in ozdravljenja.

Ta pot se ne najde radi tega, ker je vse polno vojnih zločincev še danes na vodilnih mestih v evropskih državah. Tem politikom je vojna običajno sredstvo za dosego raznih ciljev in ker v vojni ničesar ne izgubijo na svojem življenju in premoženju, se tudi ne mislijo odreči vojne politike. V duhu te politike so se, kakor že rečeno, evropske države razdelile na zmagovalce in premagance in ta razdelitev gre celo tako daleč, da se v nekaterih državah z več narodi po brezvestnih in protiljudskih politikah eden označuje za zmagovalca, drugi pa za premagance. Oboroženi mir ima raznovrstna, a danes še neizvedena določila o vojnih odškodninah, ki naj bi jih plačali premaganci zmagovalcem, tega določila pa ni nikjer, kako naj bi se nadomestila in popravila velikanska moralna škoda vojne za celo Evropo in vse njene države ter narode.

V splošnem je že francoski znameniti pisatelj in oznanjevalec miru Barbusse označil kot največjo nesrečo za človeštvo — silno pozabljenost. Vojne grozote smo izkusili, oteli smo iz njih same ruševine, a vendar takoj lahko pozablamo na nesrečno prošlost ter se damo nezavedno voditi v nove nevarnosti in še hujše nesreče.

Deseta obletnica vojne je radi te pozabljenosti še posebno žalostna in leto za letom nam nudj iz raznih držav kričeče primere vedno močnejše vojne politike, preganjajo se ljudje, ki so iskreno in odločno za mir, prezirajo se vojni invalidi in vojne sirote, delajo se pa kupčije na račun sovraštva in nove vojne. Pri vsem tem imamo eno tolažbo in nado in ta se naslanja na delovno ljudstvo, na kmete in delavce. Iz delovnega sveta vstaja mogočen pokret za mir in sporazum in iz tega pokreta vstajajo močje, ki na vojne grozote ne bodo nikdar pozabili ter bodo tako tudi na zasluženi vodilni stopnji svojega naroda in svoje države odkritosrčno srbeli za to, da postane mir in sporazum temelj za življenje naroda in države.

Kmetijski stan in draginja.

Ze v letih pred vojno so se našli ljudje, kateri so dolžili kmetijski stan, češ, da so kmetovalci krivi velike draginje nele pridelkov, katere potrebuje prebivalstvo za svojo prehrano, temveč draginje sploh. Te obdolžitve so posebno naraščale med svetovno vojno in niso prenehale niti sedaj, nasprotno, čezdalje bolj se zopet pojavljajo. Priznavamo, da občutijo draginjo in trpijo na njej predvsem ubožnejši sloji prebivalstva, posebno delavci in mali obrtniki, a nič manj ne trpijo kmetovalci. Vsled tega je čudno, da se od gotove strani kmetovalcem očita, da so oderuhi in navijalci cen za meso, kruh itd. in se hoče na ta način izbrisati sledove, odkoder draginja pravzaprav izvira. Resnica pa je, da

Pa zakaj mu je nekaj branilo, da ni ubil Kulongo? Trzan je vedel, da bi Kršak ubil črnca. Sabora tudi —

Toda Kršak in Sabora in drugi so bili živali, on pa je bil človek —

Zamišljen v te svoje nove doživljaje je sedel v gostem vejevju in opazoval naselbino.

Na enem mestu je segala vas prav do roba pragozda. Tja je sklenil da pojde, pekoča radovednost ga je gnala, hotel je videti še več o teh bitjih, ki so bila njegovega rodu, videti je hotel, kaj počenjajo, kako živijo, zanimale so ga tudi čudne kočje, v katerih so prebivali.

Previdno je pohitel po drevju. Ni zaupal neznanim bitjem. In tenke, ostre palčice, Kulongove puščice, so mu vzbujale precejšen strah.

Veliko, košato drevo je stalo ob robu džungle in širilo svoje gosto obraščene veje čez vaški plot. Bršljan in divja trta sta se ovijala po vejah.

Za tem neprodinim zastorom je počenil Trzan in se ugloobil v novi čudni svet, ki je ležal pred njim dobi na vaških ulicah.

Otroci so letali okoli in se igrali med kočami. Zenske so phale zrno v kamenitih stopah, druge so gnetle iz moke testo in zunaj na polju so spet druge kopale, plele in zbirale sadeže. Možje so poleževali v senci dreves in šatorov in tu pa tam ob robu planote so stali v majhnih gručah oboroženi bojevniki, straže, ki bi naj branili naselbino pred nenadnimi napadi.

V nemem zanimanju je gledal Trzan čudeže novega sveta, ki se je danes prvokrat odgrnil njegovim očem.

Predvsem se mu je eno zdelo vredno vse pozornosti.

Nobeden teh ljudi ni bil brez obleke. Vsi so nosili predpasnike, nekateri celo halje. Na zapestjih in okoli gležnjev so se jim svetili obročki. Tudi črnec, ki ga je

kmetovalci nočejo draginje in bi bili prav hvaležni, če bi bil enkrat konec draginje, hoče pa doseči svojim pridelkom vsaj ceno, katera bi krila stroške produkcije (pridelovanja).

Kdor hoče biti pravičen, mora priznati, da se kmetijstvo v najugodnejšem slučaju obrestuje samo z dvema do tremi odstotki, največkrat pa ne-le, da dela kmet popolnoma zastoj, temveč še mora za vsa svoja celotna dela, ki jih opravlja s celo družino, še doplačati in sicer s tem, da se zadolži na svojem posestvu, posebno, če pridejo uime, kakor suša, toča itd., kakor je bilo v letih 1921 in 1922. Dokaz za to je ogromno zadolževanje kmetijskih posestnikov, katero se začeni lansko leto naravnost strahovito širi v Sloveniji. Kdor ima vpogled in opravke pri kmetijskih in tudi pri mestnih denarnih zavodih, vidi, da kmetovalci ne le dvigajo svoje prihranke, ampak prosijo v vedno večjem številu za nova posojila in to kmetije, kateri so veljali do sedaj za premožne in dobro situirane posestnike. Tudi vpogled na računске zaključke kmetijskih posojilnic nam pokaže resničnost gornjih navedb. So posojilnice, katere so imele do pred par leti le neznatne svote danih posojil, a izkazujejo sedaj zadnje leto naravnost neverjetne zneske.

Kdo je torej kriv draginje? Vsekakor je res, da so se vsopredno z drugimi stvarmi tudi kmetijski pridelki podražili, a nikakor ne v tisti višini, kakor potrebščine, katere mora kmetovalec kupovati, na primer obleka, orodje itd. Gotovo dejstvo pa je, da so se te potrebščine podražile za mnogo odstotkov več, kakor pa kmetijski pridelki. Če bo ta diferenca trajala že dalje, morajo kmetovalci naravnost obubožati. Marsikje že poje boben, a pričakovati je še hujšega. Med tem pa se nekateri krogi vendarle nahajajo v dobrem, da ne rečemo v prav dobrem položaju. Ti krogi draginje ne občutijo, nasprotno, sokrivi so draginje. Kedo so ti krogi?

Predvsem navajamo tukaj bančna podjetja. Ta so v zadnjih letih zaslužila naravnost ogromne milijone, izvzemši par bank, katere so vsled ponesrečene spekulacije zašle v konkurz. Razlika pri obrestni meri in udeležba na kartelirani industriji, omogočila je bankam do velikanskih dobičkov. Banke dajejo namreč za hranilne vloge nizke obresti, zahtevajo nasprotno za posojila naravnost neverjetno visoko obrestovanje. Zaradi tega napravijo velike dobičke, kateri se se z udeležbo pri industrijskih podjetjih znatno zviša. Ta dobiček, katerega imajo banke, pozročil je, da so postali industrijski papirji, kakor tudi papirji (delnice) raznih delniških družb izvrstno spekulacijsko sredstvo. Ni čudno potem, da imetniki teh papirjev gledajo na to, da industrijske proizvode tudi kolikor mogoče podražijo. S tem napravijo največji dobiček, katerega jim plačajo

konzumenti, to so predvsem in v prvi vrsti naš kmet, delavec in mali obrtnik.

Drugi vzrok draginje, kateri se mora omeniti in kateri je pravzaprav najnevarnejši za izkoriščanje revnejših slojev so karteli in družbe, katere se snujejo s pomočjo bank in velekapitala.

Dan za dnem slišimo in čitamo v listih o novonastalih delniških družbah, kartelih, sindikatih ali kakor se že imenujejo. Vseh teh edini in glavni namen je izkoriščanje konzumentov, ker jim je omogočeno, da določajo cene raznim industrijskim proizvodom, kakor tudi sladkorju, petroleju, usnju, železju, strojem, nadalje tudi umetnim gnojilom, katere kmetovalec nujno potrebuje in v sedanjih časih mora imeti, ako hoče doseči pri kmetijstvu lepše uspehe. A ne samo, da določajo cene navedenim predmetom te družbe, temveč tudi od časa do časa skušajo preprečiti uvoz ali izvoz gotovih potrebščin ali vsaj omejiti, da celo iz prometa izključiti, kar se je posebno degajalo med vojno.

Omenili smo nekaj glavnih krivcev draginje. Je še mnogo drugih! Svetovna vojna, brezposelnost pa tudi slaba gospodarska politika sedanje naše vlade. Namesto da bi vlada gledala na omejitve zgoraj navedenih družb in kartelov ali jih vsaj zadostno obdačila, jih le še podpira in pospešuje. Zadrugištvu pa, katero bi že po ustavi morala podpirati in katero bi lahko mnogo pripomoglo k pobujanju draginje, pa dela vsakovrstne ovire in zapreke.

Tudi visoka carina in trošarina na razne konzumne potrebščine, kakor sladkor, kavo, manufakturno itd., dela draginjo. Ni čudno potem, da draginja res obstoji in celo narašča, revno ljudstvo jo občuti, čez njo zabavlja, ne ve pa za prave krivce.

Dolžnost vlade bi bila, da bi čimprej sporazumno z ljudskimi zastopniki izdelala primerne zakone predvsem proti prvonavedenim ljudskim oderuhom in pijavkam. Ako bi storila vlada svojo dolžnost, bo storil svojo dolžnost gotovo tudi kmetijski stan in njihovi zastopniki in tako pripomogel k omejitvi draginje, katere nasprotnik je v prvi vrsti vsak kmetovalec.

Pravo

Schicht-ovo milo z znamko „Jelen“

je priljubljeno pri vseh varčnih gospodinjah!
Pravo samo z imenom „Schicht“ in znamko „Jelen“!

zasledoval, je imel take obročke. Okoli vratu in v ušesih so nosili čudne naveske in nakite.

Trzan se je vse huje čutil. Ljudje torej res nosijo obleko, je zasodil. V tem se ločijo od živali —

Tudi on si jo bo omislil —

Tako se je zagledal v zanimivi prizor, da je šele čez dolgo časa opazil prav pod seboj žensko.

Čepela je pri ognju, kotel je stal ob njem. Gosta, rjava, smolena snov je vrela v kotlu.

Poleg ženske je ležal kup lesenih palčic, ženska je namakala ostre konice palčic v vrelo snov in polagala namočene palčice poleg sebe na kup vej, kjer so se sušile.

Trzan je mahoma uganil, kaj ženska počenja.

Našel je skrivnost smrtonosnih strelčevih puščic! Videl je, s koliko previdnostjo je ženska opravljala svoj posel, kako je pazila, da ne bi prišla v dotiko z nevarno snovjo. In če ji je kanila le kapljica na prste, koj si jih je umila v vodi in si odrgnila kožo z listjem.

Trzan ni vedel, kaj je strup, pa njegov bistri, vse opazujoči razum mu je povedal, da kuha žena tisto, kar je povzročalo naglo smrt črnčevih žrtev.

Kako si je želel še več takih smrtonosnih treščic!

Če bi ženska le za trenutek zapustila svoj lonec, koj bi se spustil na tla, si jih nabral in skočil v drevo še preden bi ga opazila.

Se je premišljeval, kako bi obrnil njeno pozornost drugam, ko se oglasi na drugem koncu vasi divji krik in vik.

Pogledal je skozi veje.

Gruča črncev je stala pod drevsom, kjer je pustil ležati Kulongo. Kričali so, dvigali ščite proti vasi in mahali s sulicami.

V hipu je bilo vse po koncu.

Moški, ki so lenarili po senci, so planili na noge, drugi so prihiteli iz koč, starci, žene otroci, vse je letalo in dirjalo proti razburjeni gruči bojevnikov, tudi ženska pod Trzanovim drevsom je zapustila ogenj in lonec in puščice ter hitela za njimi. V par trenutkih je bila vas prazna in zapuščena.

Trzan je koj uganil, da so našli črnca, ki ga je ujel v zanko in hotel ubiti. Ali je še živ ali mrtev, tega ni vedel. Tudi ni imel časa, da bi se za to zanimal. Važneje je bilo zanj, da ni bilo nikogar več blizu in da si je mogel nabrati puščic, kolikor jih je želel.

Lahno in gibčno je stopil na tla. Nepremično je poslušal in opazoval okolico.

Nikogar ni bilo videti ne slišati.

Tedaj se mu je zbudila čudna želja.

Kaj če bi nekoliko pogledal po kočah —? Tamle je ena stala, komaj par korakov oddaljena od plota.

Previdno se je bližal.

Pred vhodom je obstal in napeto poslušal. Nič se ni genilo, vstopil je.

Orožje je viselo po stenah, dolge sulice, čudno oblikovani noži, ozki ščiti. Sredi kočje je stal kotel in ob steni je bil nasut kup listja in trave, pokrit s kožami.

Trzan je radovedno otipal vsako reč, vzel v roke sulice jih povohal — njegov voh je bil izredno oster in šolan, kakor pri vseh bitjih, ki žive v naravi — in koj sklenil, da si jih vzame nekaj seboj. Pa po kratkem premisleku je sklenil, da bo za topot namero opustil. Dolge palice bi ga na potu po džunglinem vejevju ovirale. Dobi jih ob ugodnejši priliki.

Pa nekaj druga je storil. Hudomušnež je bil.

(Dalje prihodnjie).